

Digitaliseret af / Digitised by

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
THE ROYAL LIBRARY

København / Copenhagen

For oplysninger om ophavsret og brugerrettigheder, se venligst www.kb.dk

For information on copyright and user rights, please consult www.kb.dk

Indberetning fra Glückstadt til
Neergaard. 1920.

40, ^{II} - 520 ~

DET KONGELIGE BIBLIOTEK
DA 1.-2.S 40 II 4°

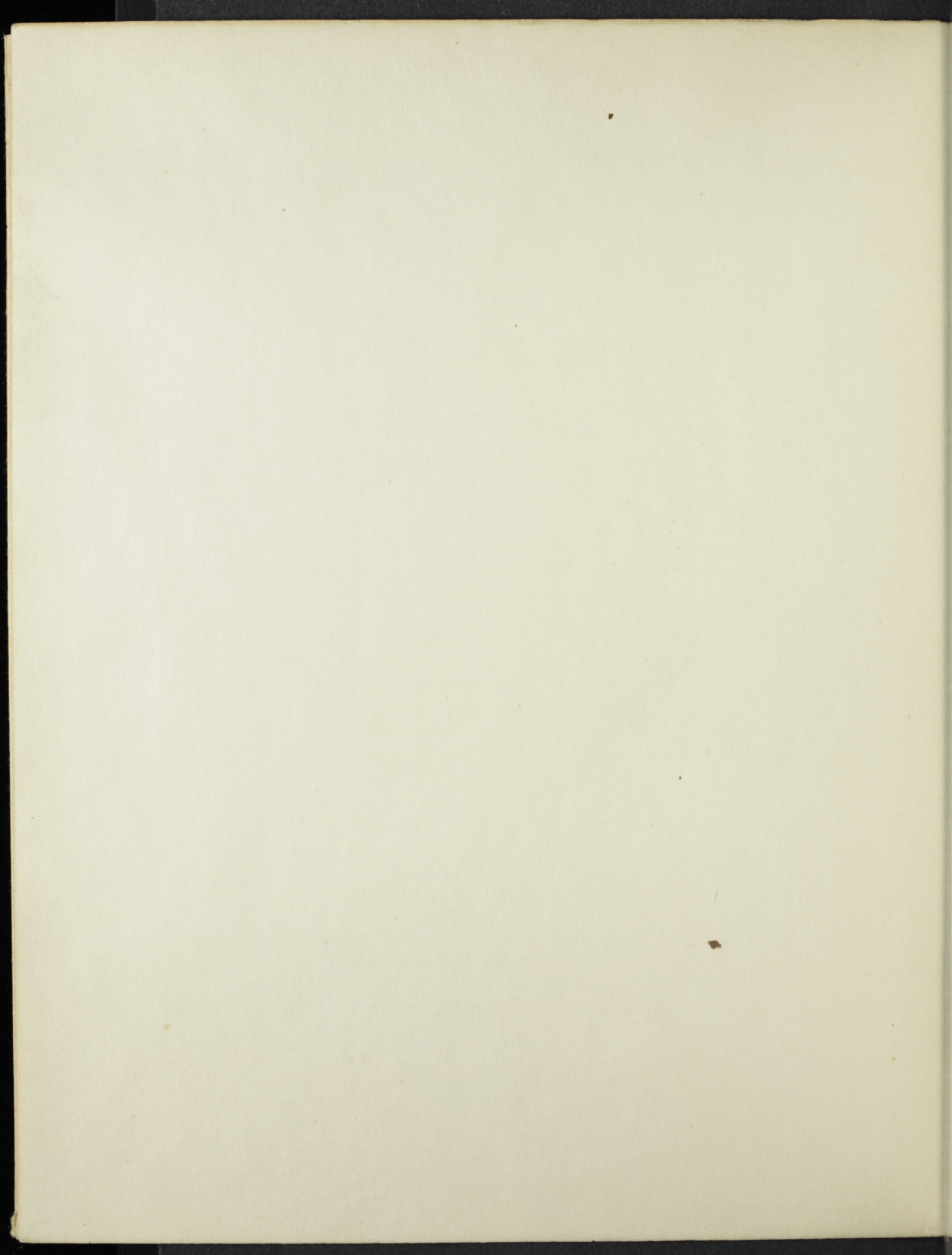

1 1 40 2 4 01424 X

+ REX

1921. 937

DERES EXCELLENCE,

I Januar 1919 anmodede Regeringen mig om som finansiel Raadgiver at deltage i den Rejse, som Repræsentanter for Rigsdagens fire Partier i Forbindelse med Delegerede fra Sønderjylland i Februar Maaned skulde foretage til Paris for overfor Fredskonferencen at fremføre Danmarks Ønsker med Hensyn til Tilbagegivelsen af det danske Slesvig.

Som det vil erindres, overrakte den danske Gesandt under Forhandlingerne i den Kommission, der beskæftigede sig med Spørgsmaalet, et af mig udarbejdet kort Memorandum, som gik ud paa, at vi som Betaling ved Sønderjyllands Overdragelse til Danmark skulde udrede en pro rata Andel i den os i 1865 betalte Sum med Tillæg af Værdien af de senere i Landsdelen tilkomne Statsaktiver.

For at være tilstede ved selve Forhandlingerne under Fredstraktatens Udarbejdelse rejste jeg efter Finansministerens Ønske i Marts Maaned 1919 paany til Paris og var her til efter Traktatens Underskrift i Juni Maaned. I dette Tidsrum afleverede jeg et større trykt Memorandum, som jeg havde udarbejdet i Paris, over hele vort finansielle Mellemværende med Tyskland. Ved stadige Forhandlinger med de forskellige allierede Magters Repræsentanter holdt jeg mig à jour med Forhandlingernes Gang under Traktatens Tilbliven, og det vil af mine da indsendte Rapporter vides, at man henstillede til mig ikke at insistere paa Optagelsen af det af os foreslaaede finansielle Arrangement, idet man mente at burde have ensartede Bestemmelser for de forskellige Landafstaaelser. Ved de Opstillinger, som vi dengang lavede over Bekostningerne, udregnet paa den ene eller den anden Maade, viste det sig ogsaa, at Resultatet for Danmark ikke vilde blive væsentligt forskelligt.

Efter Nytaar 1920 rejste jeg til Paris for at forelægge Erstatningskommissionen, under hvilken den finansielle Udførelse af Fredstraktaten var henlagt, forskellige indtil dette Tidspunkt indsamlede Oplysninger vedrørende de forskellige Aktiver, men det var først efter Plebiscitens Afgørelse, at jeg i Slutningen af Februar Maaned paany kunde anmode om Forhandling med Kommissionens Finanssektion, hvis daværende Formand var den nuværende belgiske Finansminister Theunis.

Man gennemgik de af mig medbragte Aktstykker, men endnu paa det Tidspunkt var Kommissionen saa lidet inde i Forholdene, at en fortsat Forhandling ikke kunde anses for opportun.

Jeg gav ved de da afholdte Møder Underretning om, at jeg var forsynet med kgl.

Fuldmagt til at træffe Afgørelse i Sagen, og at Danmark meget ønskede den hurtigst mulige Afslutning af Spørgsmaalet. Jeg stillede mig derfor til Kommissionens Disposition, naar den paany maatte ønske yderligere Forhandling med mig.

Da jeg til Juli Maaned endnu intet havde hørt fra Paris om Sagen, rejste jeg paany dertil og medbragte da et betydeligt Materiale, dels vedrørende den Andel af den tyske og preussiske Statsgæld, Danmark skulde paatage sig, dels vedrørende Statsaktiverne i Sønderjylland.

De Lister, jeg gennem Statsministeriets sønderjydske Kontor havde fremskaffet, baserede sig i det væsentlige paa Vurderinger foretagne paa Stedet, medens jeg selv havde ladet opstille en Beregning over vor procentvise Andel i Statsgælden. Oprindeligt havde man i Kommissionen forhandlet om, hvorvidt jeg kunde acceptere en simpel Deling pr. Indbyggerantal. Denne viste som Resultat, at vi f. Eks. af Preussens Gæld skulde overtage 0,43 Procent. Den paagældende Artikel i Fredstraktaten bestemmer imidlertid, at som Basis for Beregningen skal tages saadanne Indtægter i Aarene 1911/13, der bedst giver Indtryk af Landsdelens Betalingsevne.

Ved at undersøge Indkomst- og Ejendomsskatten for Sønderjylland i Forhold til Preussen viste det sig, at Procentsatsen paa denne Basis kun blev ca. 0,25 Procent, og jeg kunde derfor naturligvis ikke gaa med til Delingen pr. Indbygger.

For Riget stillede Sagen sig noget vanskeligere. Der fandtes jo ikke nogen Indtægt, som kunde siges at være ens for alle Staterne, og hvoraf direkte kunde udregnes Sønderjyllands Andel. Jeg stillede derfor Forslag om, at man igennem Matrikularbidragene skulde konstatere Preussens Forholdstal overfor Riget og af det saaledes udkomne Tal tage den ovennævnte gennem Indkomstskatten for Sønderjylland fundne Procentsats i Preussens Gæld. Disse Beregningsmaader godkendtes senere saavel af Kommissionen som af den tyske Delegation.

Materialet, der efterhaanden er svulmet meget betydeligt op, har jeg stadig ladet oversætte paa fransk og engelsk, saa at det er blevet afleveret paa disse Sprog til Kommissionen.

Efter at denne havde hørt mine Fremstillinger i flere Møder, hvor jeg maatte give de sig til de skrevne Meddelelser knyttende Oplysninger, rejste jeg i Begyndelsen af August fra Paris og kom tilbage igen de sidste Dage i Maaned. I Mellemtiden korresponderede jeg til Stadighed med Finanssektionens Formand M. Frérichs, hovedsagelig om den Møntsort, i hvilken Vurderingerne og især Statsgældsandelen, som Danmark skulde paatage sig, vilde være at beregne. Valutaspørgsmaalet har paa Grund af Kronens Depreciering været et af de væsentligste og vanskeligste Punkter i Forhandlingerne.

Hvad selve Statsgældsandelen angaar, har jeg fra Begyndelsen som min Opfattelse hævdet, at det, vi skulde betale, var Andelen i Statsgælden pr. 1. August 1914, idet denne Datoangivelse i Paragraf 254 i Fredstraktaten kun betyder, at Danmark ikke skulde deltage i den Forøgelse af Statsgælden, som Krigen har medført, derimod ikke, at de Kurser, der gjaldt paa dette Tidspunkt, skulde være de, efter hvilke Beløbet for denne Andel skulde beregnes. Jeg maa sige, at først Kommissionen og derefter Tyskerne meget stærkt gik imod

denne Opfattelse, som jo ogsaa førte til, at det Beløb, vi paa denne Maade kom til at svare, blev ganske ubetydeligt. Det lykkedes mig at faa Flertal for min Opfattelse i Finanssektionen, hvorimod Tyskerne til det sidste har bestridt Rigtigheden af min Fortolkning af den paa-gældende Artikel i Fredstraktaten. Jeg skal senere i Fremstillingen komme nærmere ind paa de fra tysk Side fremsatte Betragtninger angaaende dette Spørgsmaal. Ved den endelige Ordning undgik jeg en formel Afgørelse af Spørgsmaalet, for at ikke Hovedkommissionen skulde følge det tyske Indlæg i Sagen, der under Henvi- sning til, at vi kun kom til at svare et Beløb af en saa ringe Størrelse, udtalte, at det praktisk talt gjorde vedkommende Artikel i Traktaten betydningsløs. Om dette Punkt findes der et betydeligt Materiale afleveret til Kom- missionen fra min Side.

Da jeg kom tilbage til Paris i Slutningen af August Maaned, forelaa der endnu ikke noget Vurderingsmateriale fra tysk Side, omendskønt Kommissionen havde afkrævet Delega- tionen dette. Der fandtes nogle ganske summariske Tal, der angav, at de samlede Vurderinger af Aktiverne alene androg 92 Mill. Guldmark. I denne Møntsort androg vore Vurderinger efter den da gældende Dollarkurs ca. 52 Millioner Guldmark — begge Beløb uden Andel i Statsgælden.

Paa dette Tidspunkt rejste jeg til Danmark for at forelægge Statsministeren, hvorledes Forholdet stillede sig for os. Efter dernæst at have deltaget i den internationale Finanskon- ference i Bryssel returnerede jeg til Paris i første Halvdel af Oktober Maaned.

I Bryssel lykkedes det mig at interessere den ovenomtalte Oberst Theunis og Mr. Boyden, — der henholdsvis repræsenterede Belgien og Amerika paa Konferencen, og som tillige var deres respektive Landes Hoveddelegerede i Erstatningskommissionen — for en Frem- skyndelse af den slesvigske finansielle Ordning.

Det blev saaledes aftalt, at vi efter vor Tilbagekomst til Paris skulde konferere sammen med Finanssektionens Formand M. Frérichs. Ved mine Samtaler i Bryssel havde jeg Lejlighed til at vise, at i den slesvigske Ordning spillede Aktiverne den allervæsentligste Rolle, medens Statsgældsandelen kun vilde andrage et forholdsvis ringe Beløb. Der kunde saaledes, især hvis man ved Ordningen enedes om en rund Sums Betaling, ikke være Tale om, at et Ar- rangement med Danmark skulde kunne danne noget Forbillede, der vilde binde Kommis- sionens Handlefrihed i Forholdet overfor de andre tyske Landafstaaelser. Det viste sig, at Hovedkommissionen netop af denne Grund havde ment at burde afvente de andre Ordninger, hvilket jo kunde have betydet Aars Udsættelse.

Umiddelbart efter min Tilbagekomst til Paris foranledigede jeg den omtalte Konferences Afholdelse i Kommissionen.

Paa denne forelagde jeg det da omtrent komplette Materiale vedrørende Aktiverne og Gældsandelen, og man fandt alt tilfredsstillende belyst.

Resultatet af Mødet blev, at M. Theunis og Mr. Boyden vilde foreslaa Kommissionen, at disse to i Forbindelse med Finanssektionen skulde søge at komme til en Ordning med

Tyskland og Danmark, som derefter kunde forelægges Kommissionen til endelig Decision. Endvidere blev der givet den tyske Delegation Meddelelse om, at hvis den ønskede at afgive Materiale vedrørende de forskellige Aktivposter, maatte dette være Kommissionen i Hænde inden Udgangen af Oktober Maaned.

I den derefter forløbne Tid var jeg til daglige Konferencer med Finanssektionen, dennes Formand, med den juridiske Sektion til Behandling af alle de mange tvivlsomme Spørgsmaal, som Ordningen gav Anledning til, og endelig med det Medlem, der særlig beskæftigede sig med Fortolkningen af Artiklen, hvorefter Statsgældsandelen skulde udregnes.

Det blev da ogsaa under disse Forhandlinger efter mit Forslag bestemt, at man skulde anmode den tyske Regering om at sende en kompetent Mand til Paris for derved at faa Lejlighed til her at føre direkte Forhandlinger mellem Parterne; jeg mente nemlig, at det ikke kunde føre til noget Resultat, hvis Konferencen med Tyskland skulde ske brevligt, og det var ved Forhandlingerne i Kommissionen blevet mig klart, at man helst vilde undgaa at gaa direkte efter Fredstraktatens Ordlyd, hvorefter Tyskland overhovedet ikke behøvede at spørges, men Afgørelsen træffes suverænt af Kommissionen. Jeg havde derfor ogsaa i Bryssel konfereret med Tysklands Delegerede, Statssekretær Bergmann, der tillige i Paris var Formand for den tyske Krigsskade-Kommission.

Efter at Tyskerne derefter havde afleveret ret detaljerede Lister over Aktiverne, hvis Værdi beløb sig til 92 Mill. Guldmark, og efter at Kommissionen paa dette Tidspunkt havde givet disse Lister til os og vort Materiale til Tyskerne, begyndte de fælles Forhandlinger endelig i første Halvdel af November Maaned.

Ved Gennemgangen af de forskellige Aktivposter fremgik da, at der kun var Uenighed paa meget faa Punkter m. H. t., om Aktiverne var Statsejendom eller ej. Derimod var der meget betydelig Forskel i Værdiansættelserne. Jeg skal her give en sammenlignende Liste over de forskellige Hovedpunkter.

	Dansk Vurdering Kroner 1920	Tysk Vurdering Guldmark 1914
1) Militære Anlæg	4.706.450	5.120.546
2) Post, Telegraf, Telefon	2.937.814	3.600.000
3) Statsbanerne	39.937.000	28.280.000
4) og 7) Skattemyndigheder m. m.	71.051	87.204
5) Toldvæsnet	908.885	895.025
6) Indenrigsforvaltning etc.	393.090	452.200
8) Kirker, Skoler m. m.	1.107.000	2.140.856
9) Fiskerirettigheder	»	630
10) Domæner m. m.	8.621.965	10.545.767
11) Skove	9.886.505	30.939.300
12) Havne, Fyr m. m.	669.625	1.053.800
13) Retsbygninger, Fængsler m. m.	1.738.800	1.513.350
	<u>70.978.185</u>	<u>84.628.678</u>

Som det fremgaar af denne Liste, var der altsaa en samlet Sum paa Tyskernes Liste af *Guldmark* 84.628.678, medens vort samlede Tal var *Kr.* 70.978.185.

Følgende Aktiver var fradraget paa de ovennævnte Lister, da der ikke kunde opnaas Enighed med Hensyn til om disse var Statsejendomme eller ej:

Hertug Ernst Günthers Privatgodser,
 Den preussiske Stats Andel i Kredsbanerne,
 Det hannoveranske Kloster gods,
 Den preussiske Stats og »Höfebanks« Prioriteter i Rentegüter,
 Rentebankrenter, Domæne=Amortisationsrenter, Grundsteuerentschädigungsrenter,
 Gymnasiebygningen i Haderslev,
 Overrealskolen i Sønderborg,
 Realskolen i Tønder,
 Løgumkloster Kirke,
 Monumenter og Krigergrave.

Jeg gjorde opmærksom paa, at Danmark gjorde Krav paa Overdragelse af de Stats- ejendomme, der efter Vaabenstilstanden og i Modstrid med dennes Bestemmelser var solgt af de preussiske eller tyske Myndigheder. Disse er følgende:

	Tysk Salgssum 1919 (Mk.)	Dansk Vurdering 1920 (Kr.)
<i>Sønderborg</i>		
Sønderborg Slot	?	200.000
Zahlmeisterwohnhaus	120.000	74.000
Artilleriedepot	165.000	113.000
Kommandantur	125.000	56.000
Offizierskasino	135.000	79.000
Garnisonsøvelsesplads	12.000	?
Grundstykke, Skanse 4	18.000	7.800
Garnisonslasaret	201.000	114.000
Grundstykke, Skanse 5	30.000	10.000
Admiralsvilla	160.000	122.000
<i>Aabenraa</i>		
Navigationsskole	73.000	93.000
<i>Tønder By og Amt</i>		
Areal paa Tønder Station	?	?
Gendarmbolig i Harrits	8.000	10.300

Af den tyske Liste udgik endvidere under militære Anlæg:

Radiostationen ved Rødekro,
 Luftskibshallen ved Tønder,

da disse efter Traktatens Paragraffer 169 og 202 alt var overgaaet i de Allieredes Magters

Eje og derfor nærværende Ordning uvedkommende, selv om ved en Realisation af Aktiverne Summen vilde være at kreditere den tyske Erstatningskonto.

Det vil i denne Fremstilling ikke have særlig Interesse at dvæle ved de forskellige Forhandlinger, som har fundet Sted, i Særdeleshed fordi jeg til Statsministeren til Stadighed har indsendt Beretninger herom.

Med de tyske Delegerede, Statssekretær Bergmann og Regeringsraad v. Oertzen, afholdtes gentagne Møder, dels i Finanssektionen, dels hos dennes Formand om Aktiverne og dels med et andet Medlem om Gældsandelen. Men ved disse Møder konstateredes egentlig kun den omtalte Enighed om Objekternes Art, hvorimod en Tilnærmelse imellem Vurderingsbælbene syntes umulig. Der holdtes ikke mindst fra Kommissionens Side paa, at vore Vurderinger i Kroner ikke kunde anerkendes, med mindre Kronen toges paa en Guldbasis foruden at det hævdedes, at vore Vurderinger maatte være for lavt ansatte, som givende Værdier for 1920, naar man hensaa til de Vurderinger, Tyskerne havde leveret, og som gav Værdien pr. 1914.

Erindres maa det, at Kommissionen, der skulde modtage Betalingen fra Danmark havde samme Interesse som Tyskerne i, at Vurderingssummerne blev ansat saa høje som muligt.

For at komme videre paa 3 Omraader, hvor Differencerne var størst, nemlig:

Jernbanerne,
Domænerne og
Skovene,

foreslog jeg, at Tyskerne, saavel som jeg, skulde foranledige hidsendt Ekspertes, der kunde forhandle herom.

Medens Forskellen for de to første Kategoriers Vedkommende hovedsagelig bestod deri, at vore Tal pr. 1920 ikke var større end Tyskernes pr. 1914, stillede Forholdet sig yderligere vanskeligt for Skovenes Vedkommende.

De danske Vurderinger androg for ca. 10.000 Hektarer ca. 10 Millioner Kroner eller ca. 1000 Kroner pr. Hektar; jeg tror, denne Vurdering er lav som Gennemsnit for de paagældende Skove. Tyskernes Vurdering androg derimod ca. 31 Mill. Guldmark eller omregnet efter den omtrentlige Kurs, ca. Kr. 5500 per Hektar. Her laa altsaa en Difference paa ca. 45 Millioner Kroner.

En Uges Tid derefter ankom 3 Ekspertes fra hver Side. Der førtes først samlede Forhandlinger, og derpaa konfererede de respektive Ekspertes sammen. Om Værdien pr. 1920 kunde ingen Enighed opnaas, derimod konstateredes Enighed for Domænernes Vedkommende for Værdien pr. 1914.

For Jernbanerne saa det en Dag ud til, at Tyskerne vilde acceptere vor Vurdering, der androg ca. 40 Millioner Kroner. Men da Kronens forringede Værdi ved Omregningen til Guldmark gjorde sig gældende, blev Beløbet saa meget ringere end Tyskernes pr. 1914 ansatte Beløb, at Enighed ikke opnaaedes.

For Skovenes Vedkommende var det jo næsten paa Forhaand givet, at to saa forskellige

Vurderinger ikke kunde bringes i Harmoni, og skønt en belgisk Skovekspert tilkaldtes, førte de stedfundne Forhandlinger ikke til andet Resultat, end at man for at konstatere Skovenes virkelige Værdi maatte gaa til en rationel Vurdering med nøjagtig Opmaalen af Træbestanden efter forud bestemte Principper og Priser. Men en saadan Opmaaling og Vurdering kunde efter den danske Eksperts Opgivende ikke tilendebringes paa kortere Tid end 4—5 Maaneder.

Foruden Tidsspilde og dermed følgende Bekostning vilde imidlertid en rationel Vurdering næppe medføre et Resultat, der kunde accepteres fra begge Sider, da man sikkert ikke vilde være blevet enige om de Priser, der maatte være grundlæggende for Vurdering, saa forskelligt Ekspertes saa paa Skoves Værdi.

Jeg sørgede da for, at videre Forhandling blev afbrudt og henvendte mig paany til Mr. Boyden, hvem jeg gav en Forklaring af Sagerens Stilling, idet jeg som min Overbevisning sagde ham, at en sagkyndig Undersøgelse eller Forhandling vilde forhale hele Sagen, uden at man derfor var sikker paa at naa et Resultat. En Ordning kunde kun træffes ad praktisk Vej, og som en saadan foreslog jeg, at det skulde overlades Statssekretær Bergmann og mig at forhandle direkte uden Kommissionens Nærværelse.

Mr. Boyden indkaldte da til et Møde, hvor han præsiderede, og hvor baade Tyskerne og jeg var tilstede. Paa dette Møde gav jeg en Fremstilling over den Andel, vi skulde overtage i Statsgælden. Tallene stillede sig saaledes:

Preussens Indkomstskat havde i Aarene

1911 indbragt.....	M. 308.742.260
1912 »	» 329.530.718
1913 »	» 354.515.857

Gennemsnitsindtægten af Formueskatten (Ergänzungssteuer) havde i de 3 nævnte Aar været M. 50.509.580. Preussens Gennemsnitsindtægt af de to Skatter i Aarene 1911—13 havde saaledes været M. 381.439.192.

De sønderjydske Landsdeles Andele i den preussiske Indkomstskat var

1911	M. 675.891
1912	» 718.159
1913	» 777.242.20

og Gennemsnittet for Formueskatten i de nævnte 3 Aar androg for de sønderjydske Landsdele M. 212.620.

Som Følge heraf androg det treaarige Gennemsnit for disse Landsdeles Andel i de to Skatter M. 936.384.07 eller 0.245 Procent af Preussens samlede Indtægter af de to Skatter.

Preussens Totalgæld udgjorde

M. 10.887.969.874 pr. $\frac{1}{8}$ 1914.

I Henhold til Fredstraktatens Artikel 254, 3. Stk. skal der imidlertid (forinden den paa de sønderjydske Landsdele faldende Del af Gælden udregnes) fra denne Sum fradrages

det Beløb, der svarer til den ikke amortiserede Del af Gælden, anvendt paa Aktiver i de sønderjydske Landsdele.

Af preussiske Aktiver i Slesvig var man enig om, at kun Jernbanerne direkte var bygget for Statsgældsprovenu, medens det ikke kunde konstateres, at andre Aktiver var erhvervet paa samme Maade.

Den paagældende Nedskrivning af Gælden for Jernbanerne var man enedes om at foretage saaledes:

Preussens Jernbaner havde en samlet Længde af 38.929 Kilometer; for de sønderjydske Landsdele var Kilometerlængden 247 eller 0,63 Procent. Den samlede Jernbanegæld androg M. 8.170.387.995 — følgelig skulde der fradrages 0,63 Procent heraf eller M. 51.473.444.

Resultatet af Danmarks Andel i Preussens Gæld vilde herefter blive:

	M. 10.887.969.874
÷ »	51.473.444
	» 10.836.496.430

0,245 Procent heraf = M. 26.549.416.

Den Beregningsmaade, man var enedes om at foreslaa for Udregningen af Andelen i det tyske Riges Gæld, var følgende, baseret paa Matrikularbidragene:

Den tyske Rigsgæld var delt i forskellige Kategorier

- 1) Gæld i hvilken alle Stater deltog,
- 2) Gæld i hvilken henholdsvis Württemberg, Bayern eller begge disse Stater ikke deltog.

Der var derfor skaffet Materiale tilveje angaaende Matrikularbidragene for Aarene

	1911	1912	1913	gennemsnitlig
for alle tyske Stater	212.875.852	247.426.688	255.444.006	235.248.845
for Preussen.....	133.234.853	154.612.113	158.001.048	148.616.005
for Bayern.....	20.782.959	24.437.339	27.544.220	24.254.839
for Württemberg ..	7.672.675	8.966.657	9.185.751	8.608.363

Herefter blev Preussens procentvise Andel i Matrikularbidragene

for alle Staterne	63,17	Procent
» » » med Undtagelse af Bayern	70,43	»
» » » » » » » og Württemberg	73,43	»

Det tyske Riges Gæld pr. $\frac{1}{8}$ 1914 androg

M. 5.383.394.000.

Heri deltog alle tyske Stater med.....	M. 4.800.115.000
alle Stater undtagen Bayern med.....	» 118.718.000
» » » » » og Württemberg med.....	» 464.561.000

Ligesom ved Gældsudregningen for Preussens Vedkommende skal der forinden Udregningen af Andelen i Rigets Gæld fradrages et Beløb for Summer anvendt paa Aktiver,

beroende i Landsdelene. Der fandtes her følgende Aktiver, som kunde siges at falde ind under denne Bestemmelse nemlig:

Anlæg henhørende under Hæren,
» » » Flaaden,
» » » Postadministrationen.

Da det praktisk talt var ugørligt nøjagtigt at udregne det hertil svarende Beløb, var man blevet enige om rent kalkulatorisk at ansætte det til 5 Mill. Mark.

I Overensstemmelse med disse Opgivelser bliver *Preussens Andel* i Rigets Gæld, baseret paa Matrikularbidragene:

63	Procent af M.	4.795.115.000	=	M.	3.029.074.145
70,43	»	»	»	»	118.718.000 = » 83.613.087
73,43	»	»	»	»	464.561.000 = » 341.127.142
					eller ialt M. 3.453.814.374

For at finde de sønderjydske Landsdeles Andel heri var man enedes om at foreslaa den ovennævnte for Andelen i den preussiske Gæld fastsatte Procentsats: 0,245, saaledes at Andelen i Rigsgælden herefter blev

M. 8.479.114.

Jeg gik derefter over til at forklare, at Beregningen i Kroner maatte foretages efter Kursen paa den Dag, der valgtes til Skæringsdag, og i den Forbindelse nævnte jeg Traktatens Ratifikationsdag, Plebiscitdagen eller Suverænitets Overdragelsesdag. Disse tre Dage gav forskellige Kurser for saavel Obligationerne som for Markens Værdi, og man kunde derfor maaske ogsaa tage et Gennemsnit af Kurserne paa disse tre Dage for ikke vilkaarligt at vælge en enkelt til den ene Side gunstig Omregningsdag. Herimod argumenterede Statssekretær Bergmann meget stærkt, idet han gik ud fra Art. 254 i Fredstraktaten, der bestemmer, at Gældsandelen skulde beregnes efter Gældens Standpunkt pr. 1. August 1914. Dette kunde ikke have Relation alene til Obligationernes Beløb, men maatte ogsaa vedrøre selve Omregningen af dette, ellers vilde Danmark, som ovenfor nævnt, ikke komme til at betale 0,25 Procent f. Eks. af Preussens Gæld, da Marken nu kun var ca. $\frac{1}{10}$ af sin Værdi i 1914, men kun ca. 0,025 Procent. Der udspandt sig en længere Diskussion for Kommissionen mellem Statssekretær Bergmann og mig, en Diskussion, hvis væsentligste Punkter er brevfastet i separate Erklæringer, som hver Part indsendte til Kommissionen.

Derefter gik jeg over til en Gennemgang af Aktiverne og afleverede et Memorandum, som jeg specielt havde præpareret for dette Formaal.

Efter at Tyskerne havde givet supplerende Bemærkninger hertil, endte Mødet med, at Formanden foreslog, at Statssekretær Bergmann og jeg skulde forsøge ved direkte Forhandlinger og uden Kommissionens Mellekomst at naa til at fjerne de værste Differencer.

I de derefter følgende Dage mødtes jeg med de nævnte tyske Herrer i disses herværende Delegation. Efter meget lange Forhandlinger enedes vi om at lade ude af Betragtning

ved vore Diskussioner følgende Aktiver, som den tyske, respektive den preussiske Regering ikke mente kunde dækkes af Art. 256 i Fredstraktaten:

- 1) Hertug Ernst Günters Privatgodser,
- 2) Den preussiske Stats Andel i Kredsbanerne,
- 3) Det hannoveranske Klostergoods,
- 4) Domæneamortisationerne,
- 5) Den preussiske Stats Rettigheder overfor Besidderne af Rentegüter,
- 6) Höfebanks Rettigheder,
- 7) Grundsteuer-Entschädigungsrenter.

Jeg nærede ingen Betænkelighed ved at gaa ind herpaa. Om Jernbaneandelene var der jo truffet Aftale af de interesserede Kommuner med den preussiske Stat. Beløbene for Rente-gaardene var for den største Del tilbagebetalt, og m. H. t. Hertug Ernst Günthers Godser havde man fra København givet mig Meddelelse om, at jeg ikke særligt skulde insistere, da man mente, at en direkte Ordning paa dette Punkt var mulig.

Endvidere traf vi for de efter Vaabenstilstanden solgte Statsejendomme den Ordning, at Preussen eller det tyske Rige skulde tilbagebetale de for disse oppebaarne Summer, naar det af kompetent Autoritet var godtgjort, at Salgene ikke var retsgyldige. Danmark blev der- ved eo ipso disses retmæssige Ejer og maatte efter dansk Lov ordne sig med de respektive nuværende Besiddere samt til Kommissionen indbetale Vurderingssummerne for de paagæl- dende Ejendomme.

Ved en senere af Kommissionen truffen Bestemmelse er en saadan Ordning egentlig blevet fastslaaet som den rette, idet det er fastsat, at enten maa Danmark og Tyskland ordne sig indbyrdes, eller Danmark maa ved egen kompetent Autoritet træffe Afgørelse i Tvivls- spørgsmaal af denne Art.

Vi gik dernæst over til en Forhandling om Beløbene for de resp. Vurderinger:

Som nævnt beløb disse sig efter de tyske Lister til 92 Mill. Guldmark; herfra enedes vi dog om at drage ca. 5 Millioner for Luftskibshallen ved Tønder og Radiostationen ved Røde Kro, som jeg, som tidligere omtalt, har hævdet, at Danmark ikke havde nogen Pligt til at overtage. Dernæst gik Statssekretær Bergmann for at reducere Summen med til at bort- tage Beløbet for de 3 omstridte Skoler i Haderslev, Sønderborg og Tønder. Disse hævdes af os at være Kommunalejendom, stillet til Statens Disposition, medens den preussiske Re- gering anser dem for Statsejendom. Det samme gjaldt Løgumkloster Kirke, hvor jeg hævdede, at denne var selvejende og ikke Statsejendom. Summen for disse 4 Aktiver samt for Kriger- monumenter paa Als androg paa de tyske Lister ca. 2.160.000 Guldmark. Ved disse Fradrag kom Summen paa de tyske Lister ned til et Beløb af ca. 85 Mill. Guldmark, selvfølgelig uden at Statsgældsandelen deri er medregnet.

Jeg ønsker paa dette Sted at gøre opmærksom paa, at Regeringen jo selv maa konsta-

tere, om de nysnævnte Aktiver skal betragtes som Statsaktiver eller ej. Fradragelsen af Beløbet betyder ikke nogen Anerkendelse fra tysk Side af det af mig hævdede Standpunkt.

Statsgældsandelen kalkulerede Tyskerne til at beløbe sig til ca. 22 Mill. Guldmark, saaledes at det samlede tyske Krav kom til at andrage ca. 107 Millioner Guldmark eller en Værdi — efter den daværende Kronekurs for Dollars — af ca. 186 Millioner Kroner.

Da imidlertid Udregningen af Statsgælden som ovenfor omtalt maatte basere sig paa en Fortolkning af Art. 254 i Fredstraktaten, og da som nævnt begge Parter havde belyst dette Punkt saa udførligt som muligt, foreslog jeg, at vi helt skulde holde dette Spørgsmaal udenfor de direkte Forhandlinger, som da udelukkende skulde omfatte Aktiverne. Herimod indvendte Statssekretær Bergmann, at det meget afhang af dette Spørgsmaals Afgørelse, hvorvidt han vilde være i Stand til en Afkortning af Summen for Aktiverne; gik Fortolkningen af Statsgældsparagraffen Tyskland imod, betød det et saa betydeligt Tab, at han ikke ogsaa kunde tilraade sin Regering at gaa bort fra de af de resp. tyske Autoriteter for 1914 opgivne bogførte Værdier for Aktiverne.

Efter at jeg havde fremhævet det noget ulogiske i en saadan Sammenblanding af reelle Værdiers Ansættelse og et Fortolkningsspørgsmaal, enedes vi om foreløbig at lade Gælds spørgsmaalet ude af Betragtning.

Efter en meget lang Forhandling vedtog vi endvidere ganske at se bort fra en Ordning, der tog Hensyn til en Detailbehandling af Aktivernes opgivne Vurderingssummer. En saadan vilde paany medføre en Expert-Behandling, som næppe kunne ventes at medføre nogen Enighed men kun Forhaling af Sagen.

Jeg var imidlertid vidende om, at Kommissionen ikke vilde indgaa paa at godkende vor Vurdering, hvis vi vilde betale i Kroner, med andre Ord, at Danmark i al Fald maatte bære en Del af Kronens forringede internationale Værdi.

Som Følge deraf foreslog jeg, at man skulde forsøge, om man ikke kunde komme til et Resultat ved at vedligeholde vor Vurderingssum men imødekomme Tysklands Ønsker ved at stille Dollars til Disposition til en Kurs, der for Tyskland var gunstigere ved Omregningen til Guldmark end Kursen, hvortil Dollars for Tiden noteredes i Danmark. Denne var paa dette Tidspunkt 7,30.

Det lykkedes mig at faa Statssekretær Bergmann til at stille Forslag i saa Henseende. Vi konstaterede, hvad Gennemsnitskursen imellem den aktuelle Værdi og Pariværdi var, og dette udbragte en Kurs af cirka 20,18 cents for en Krone. Udregnet efter denne Sats vilde de ca. 71 Millioner Kroner udbringe noget over 60 Millioner Guldmark eller ca. 14.300.000 Dollars. — Han stillede mig da det Forslag, om jeg vilde acceptere dette Beløb til Afgørelse af Betalingen for Aktiverne; men dels fordi han manglede Kompetence til at afgøre dette uden sin Regerings Samtykke, dels fordi jeg ansaa det for rettest overfor Kommissionen, at denne stillede det endelige Forslag i saa Henseende, antog jeg ikke dette Tilbud, omendskønt jeg ansaa det for særdeles fordelagtigt for Danmark, at vor Vurdering kunde

accepteres, og at vi kun kom til at bære Halvdelen af Kronens Depreciering — uden Hensyn til de iøvrigt store Differencer paa de enkelte Poster.

Et Memorandum om det ved disse direkte Forhandlinger opnaaede Resultat udarbejdedes af Statssekretær Bergmann og mig, og ved et Møde, som nogle Dage senere afholdtes i Finanssektionen, forelagdes dette. Ved dette Møde var endvidere tilstede Mr. Boyden og den tidligere belgiske Premierminister Delacroix, der nu havde remplaceret M. Thenuis i Kommissionen.

Jeg havde til dette Møde præpareret et nyt Memorandum for at fremkomme med et Modforslag til Tyskernes Tilbud, som paany fremsattes — dog under Forbehold af en tilfredsstillende Løsning af Betalingen for Statsgældsandelen.

Ved Mødet, som ialt varede ca. 3 Timer, blev paany Vurderingernes Detaljer og især Statsgældsandelens Størrelse gennemgaaet.

Omendskønt jeg mente, at en endelig Afgørelse af det sidstnævnte Spørgsmaal ikke vilde gaa imod det af mig fremførte Standpunkt, mærkede jeg hos Kommissionen en Tendens til at ville følge den fra tysk Side fremsatte Paastaand, at min Fortolkning kun paalagde Danmark et reelt Beløb at betale, som nærmest maatte anses for ganske betydningsløst.

Efter samlet Diskussion gik man over til separate Forhandlinger, dels med mig, dels med den tyske Delegations Repræsentant, og man fremhævede, hvad jeg fra de allerførste Forhandlingers Begyndelse havde hævdet, at det eneste naturlige vilde være at finde en rund Sum, som Parterne kunde enes om, da en Detailvurdering over saa uensartede Værdier praktisk talt var uigennemførlig.

Efter en — jeg tør maaske sige — temmelig stærk Marchandering endte man med at foreslaa mig, at jeg skulde acceptere enten

60 Mill. Guldmark for Aktiverne alene, eller

65 » » » » saavel som for Statsgældsandelen.

Statsgældsandelen vilde efter min Fortolkning andrage mindst $3\frac{1}{2}$ Mill. Kr., og jeg ansaa det for klogt paa dette Tidspunkt at gaa med til en Sum, hvori Statsgældsandelen var inkluderet med et forholdsvis saa ringe Beløb, fremfor ved en Decision af Kommissionen at risikere, at denne paalagde os Følgerne af et Kompromis og f. Eks. lod os dele Forskellen mellem Tyskernes og mine Beregninger i saa Henseende. Jeg accepterede derfor Forslaget om, at Danmark som fuld Afgørelse skulde betale en Sum af 65 Mill. Guldmark. Omregnet efter Parikurs Mark 4.197.92 pr. Dollar udgør dette Markbeløb ca. 15.483.000 Dollars. Tyskerne paatog sig at indstille dette Forslag til den tyske Regerings Sanktion, ligesom Repræsentanterne for Erstatningskommissionen vilde anbefale denne at godkende denne Ordning. Paa dette Tidspunkt erholdt jeg den Meddelelse fra Kjøbenhavn, at en ny Vurdering pr. 1920 af Telefon- og Telegraf-Anlægene, som jeg havde foranlediget foretaget, havde givet et samlet Resultat af ca.

9 Millioner Kroner imod den tidligere opgivne Sum af 3 Mill. Kroner. Derved kom vore samlede Vurderinger af Aktiverne til at andrage ialt ca. 77 Mill. Kroner.

Faa Dage derefter holdt Kommissionen et Plenarmøde, hvor Ordningen diskuteredes, og hvor det vedtoges at godkende denne under Forudsætning af den tyske Regerings Tiltræden.

Endvidere blev det vedtaget, at der skulde føres Forhandling med mig om, fra hvilken Dag Betalingen skulde regnes; man mente hermed, at en Skæringsdag — Suverænitets Overdragelsesdag, fra hvilken Danmark havde nyt Indtægterne af Aktiverne — maatte fastsættes og Renter af Summen betales fra denne, indtil Beløbet erlagdes. Jeg modsatte mig dette Forlangende under Henviſning til, at den runde Sums Betaling ogsaa maatte dække Renterne, og, efter forskellige Forhandlinger, lykkedes det at faa Kommissionen til at frafalde dette Krav, som jo vilde have paaført flere Millioner Kroners Udgift.

Forhandlingerne mellem den herværende tyske Delegation og dennes Regering førte derimod ikke til et positivt Resultat. Det var især den preussiske Regering, som nægtede at gaa ind paa en Nedsættelse af de Krav, der var opstillet for de Preussen tilhørende Aktiver.

Jeg forhandlede da paany med Kommissionen, som jo ifølge Fredstraktaten kunde træffe Afgørelse uden Samtykke fra Tysklands Side. Man nærrede dog Betænkkelighed ved at fastsætte en rund Sum for Gælden og Aktiverne under ét uden Samtykke fra den tyske Regering, da dette ikke bestemt var forudsat i Fredstraktaten, og Forhandlinger optoges da om dette Spørgsmaal.

For at fremskynde Sagen indsendte jeg da en Note til Kommissionen, hvori jeg erklærede, at jeg stadig var rede til paa den danske Regerings Vegne at acceptere det af Erstatningskommissionen foreslaaede Tal, 65 Millioner Guldmark, som Betaling for Gældsandelen og for Aktiverne, paa Betingelser af, at:

1) Alle Aktiver i den afstaaede Del af Slesvig, tidligere tilhørende det tyske Rige eller den preussiske Stat, med Undtagelse af de ovennævnte, var indbefattet i denne Ordning.

2) Paa Grund af de øjeblikkelige store Fluktuationer i den danske Valuta maatte Erstatningskommissionens endelige Beslutning foreligge inden den 18. December 1920, hvorefter Beløbet vilde blive stillet til Kommissionens Raadighed inden Aarets Udgang.

3) Alle Spørgsmaal om Renteberegning, der maatte opstaa ved denne finansielle Ordning, maatte betragtes som afgjort ved Betalingen af den runde Sum.

For det Tilfælde, at dette Arrangement ikke skulde blive accepteret af den tyske Regering, anmodede jeg Kommissionen om, i Kraft af den ved Fredstraktaten tillagte Myndighed, hurtigst muligt ensidigt at fastsætte en Ordning gaende ud paa Betaling af en rund Sum af den foreslaaede Størrelse.

Denne Note efterfulgtes af to Noter af ¹³/₁₂ 1920 fra den herværende tyske Delegation, henholdsvis til Hovedkommissionen og til Finanssektionen, som jeg skal gengive her:

1) »Jeg har herved den Ære til Erstatningskommissionen at oversende Kopi af et Brev,

ved hvilket jeg netop har meddelt Kommissionens Finanssektion, at den tyske Regering ikke kan godkende Forslaget om en Udbetaling af en rund Sum paa 65 Mill. Guldmark fra den danske Regering til Kredit for den tyske Erstatningskonto.

Som Svar paa den Skrivelse af 9. December, Nr. C. R. 254, som Hr. Statsminister Delacroix i Kommissionens Navn har rettet til Hr. Bergmann, har jeg den Ære at meddele Kommissionen, at den tyske Regering erklærer sig indforstaaet med, at Kommissionen, der i dette Tilfælde vil have hele Ansvaret for den tagne Beslutning, fastsætter en Globalsum, der paa den ene Side skal omfatte saavel Statsgældsandelen som Betalingen for Statsaktiverne, men paa den anden Side ikke de Aktiver, som den danske og den tyske Repræsentant var enige om at holde udenfor Forslaget om Afgørelse ved en rund Sums Betaling.«

2) »Ved Mødet den 2. December foreslog Finanssektionen, at den tyske Regering skulde gaa ind paa, at den danske Regering som Erstatning, der godskrives den tyske Erstatningskonto, betaler en rund Sum af 65 Mill. Guldmark. Denne Sum, der ikke indbefatter en Række Spørgsmaal, hvis Afgørelse udsættes, skulde dække baade den Andel i Tysklands og Preussens Gæld, der i Henhold til Art. 254 i Fredstraktaten skal overtages af Danmark og — ifølge Art. 256 — Værdien af de tyske og preussiske Statsejendomme, som ved Erhvervelsen af Nordslesvig er kommet i den danske Regerings Besiddelse.

Jeg har den Ære at meddele Dem, at den tyske Regering ikke ser sig i Stand til at godkende en Ordning ved Betaling af den foreslaaede runde Sum, da den vedblivende maa fastholde den Betragtning, at det Synspunkt, jeg har fremsat angaaende Overtagelsen af Andelen i det tyske Riges og de tyske Enkeltstaters Gæld, i alt væsentligt er det rigtige, og at den af mig indgivne Opgørelse af Værdien af det tyske Riges og de tyske Enkeltstaters Ejendomme i Nordslesvig i alt væsentligt er korrekt.«

Efter Modtagelsen af disse Noter afholdt Kommissionen paany Møde den 14. ds., paa hvilket Kommissionen vedtog at fastsætte Danmarks Betaling i Overensstemmelse med det oprindelige Tilbud, og Dagen efter redigerede to af Kommissionens Medlemmer i Forbindelse med mig den endelige Decision, hvis Ordlyd blev:

»Efter at Erstatningskommissionen ved et dertil udnævnt Udvalg har gjort sig bekendt med den tyske og den danske Regerings Materiale og Argumenter vedrørende alle Spørgsmaal, der staar i Forbindelse med Anvendelsen af Versaillesstraktatens Art. 254, 255 og 256 ved Overdragelsen til Danmark af en Del af Slesvig overensstemmende med Traktatens Bestemmelser, tager den følgende Beslutning:

Den Procentdel af det tyske Riges Gæld pr. 1. August 1914, som skal betales af Danmark, og den Procentdel af den Gæld, der hvilede paa den preussiske Stat, til hvilken det afstaaede Territorium hørte, og som ligeledes skal betales af Danmark, er blevet fastsat i Overensstemmelse med Reglerne i Art. 254 og 255, i hvilken Fastsættelse alle Parter er enige. I Følge Art. 254 skal de Summer, der svarer til disse Gældsandele, betales til Erstatningskommissionen for den tyske Regerings Regning og derefter af Kommissionen krediteres

Tyskland som Afdrag paa Erstatningssummerne. Med nedennævnte Forbehold er Værdien af Ejendomme og Besiddelser i de afstaaede Landsdele, der tidligere har tilhørt det tyske Rige og den preussiske Stat, blevet fastsat og skal af Danmark betales til Erstatningskommissionen for Regning den tyske Regering til Kredit for de for Erstatning skyldige Beløb.

Totalbeløbet for de ovennævnte Betalinger fastsættes ved denne Beslutning til 65.000.000 Guldmark, betalbar uden Renteberegning senest d. 25. December 1920. Hvis Betalingen ikke er sket til dette Tidspunkt, skal det til Kommissionen skyldige Beløb bære Renter fra d. 25. December 1920 efter en Rentefod, der fastsættes af Kommissionen men ikke skal overstige 6 pCt.; saadanne Renter skal ikke krediteres Tyskland.

Med alle Parters Samtykke skal visse Spørgsmaal først afgøres senere. De saaledes udsatte Spørgsmaal, opstaaet ved Fredstraktaten, vedrører følgende Punkter:

- 1) Hertug Ernst Günthers Privatgodser,
- 2) Den preussiske Stats Andel i Kredsbanerne,
- 3) Det hannoveranske Klostergods,
- 4) Den preussiske Stats Rettigheder overfor Besidderne af Rentegüter,
- 5) Höfebanks Rettigheder,
- 6) Domæne-Amortisationsrenter,
- 7) Grundsteuer-Entschädigungsrenter.

Endvidere de Statsejendomme, der efter Vaabenstilstanden og i Modstrid med dennes Bestemmelser var solgt af de preussiske eller tyske Myndigheder. Disse er følgende:

- 8) Sønderborg Slot,
- 9) Zahlmeisterwohnhaus,
- 10) Artilleriedepot,
- 11) Kommandantur,
- 12) Offizierskasino,
- 13) Garnisonsøvelsesplads,
- 14) Grundstykke, Skanse 4,
- 15) Garnisonslazaret,
- 16) Grundstykke, Skanse 5,
- 17) Admiralsvilla

— alle i Sønderborg — og

- 18) Navigationsskole, *Aabenraa*,
 - 19) Areal paa Tønder Station
 - 20) Gendarmbolig i Harrits
- } *Tønder By og Amt.*

Endvidere:

- 21) Radiostationen ved Rødekro og Luftskibsanlægget ved Tønder,
- 22) Det rullende Jernbanemateriel, der maatte blive tildelt Danmark.

Denne Afgørelse blev underskrevet den 16. December 1920.

Jeg skal til Slut tillade mig at henstille, at man til Grund for Beregningen til Kroner af Betalingssummen, 65 Mill. Guldmark eller ca. 15.483.000 Dollars, benytter den Dollar-kurs, 20.18 pr. 100 Kr., som har været den, der var afgørende for Beløbets Fastsættelse.

Derved udkommer knapt 77 Mill. Kroner eller Summen af Danmarks Vurderinger, saaledes at hele Beløbet vil blive dækket af Aktiver og ikke kræve nogen Afskrivning paa Statsregnskabet for Andelene i den tyske og preussiske Statsgæld.

Paris, den 17. December 1920.

(sign.) E. GLÜCKSTADT

Hs. Excellence,

Hr. Statsminister N. Neergaard,

Stk. af Dbg.

